

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: 10.25140/2410-9576-2021-2(23)-40-52

УДК 637(477)

JEL Classification: Q23

Владислав Музика

аспірант кафедри туризму

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: Vladislavmuzyka@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2666-4617>**ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ТА РОЗВИТКУ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ**

Анотація. *Негативні тенденції розвитку мисливського господарства актуалізують пошук шляхів підвищення ефективності його діяльності, у тому числі на основі аналізу його теоретичних положень функціонування та розвитку. Це має вагоме практичне значення, адже результати наукових досліджень можуть бути використані в процесі майбутнього реформування галузі. У цій статті проаналізовано різні підходи до визначення понять мисливського господарства, мисливського господарства як галузі, полювання, мисливства тощо. Було встановлено, що мисливське господарство являє собою специфічну галузь національної економіки, яка базується на використанні природних ресурсів, зокрема популяцій мисливських тварин, а також займається їх охороною, регулюванням чисельності та відтворенням. Проаналізовані основні теоретичні положення функціонування та розвитку мисливського господарства в Україні є актуальними для реформування цієї галузі в майбутньому.*

Ключові слова: мисливське господарство; полювання; мисливство; галузь, галузь мисливського господарства.

Табл.: 1. Бібл.: 31.

Постановка проблеми. Мисливське господарство є невід'ємною, специфічною частиною національної економіки багатьох країн світу, оскільки діяльність цієї галузі поєднує в собі охорону природних ресурсів та забезпечення загального доступу до них. Однак в Україні спостерігається негативна тенденція щодо розвитку такого господарства, оскільки удосконаленню системи державного регулювання в цій галузі не приділяється належна увага. Сьогодні в українському суспільстві побутує думка, що мисливське господарство являє собою форму відпочинку та проведення дозвілля окремими категоріями громадян. Для зміни ситуації необхідне реформування мисливської галузі, що актуалізує проведення додаткових теоретичних досліджень особливостей функціонування та розвитку цієї галузі національного господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу загального розвитку галузі мисливського господарства, а також функціонування окремих його аспектів присвятили праці багато українських учених, зокрема: А. Дейнека [8], В. Бурмас, Ю. Муравйов [13-16], Г. Говда [3], В. Бондаренко [2], О. Проців [24; 25], І. Шейгас [29] та інші. Проблемам політико-правового забезпечення цієї галузі, а також аналізу правового режиму мисливських природних ресурсів присвячені наукові роботи М. Черкашиної [28], В. Новицького [19], Л. Данилюк [6; 7] і т. ін.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри численні напрацювання дослідників у цій сфері, питання поглиблення теоретичних положень функціонування та розвитку галузі мисливського господарства в Україні залишається актуальним. Більш глибокого дослідження потребують змістовні характеристики таких понять, як «мисливське господарство», «галузь мисливського господарства», «полювання», «мисливство» тощо.

Головною метою цієї статті є поглиблення теоретичних положень функціонування та розвитку мисливського господарства в Україні у частині уточнення та поглиблення категоріального апарату, опису особливостей функціонування цього виду господарства.

Виклад основного матеріалу. За роки незалежності нашої держави було ухвалено декілька нормативно-правових актів, які регулюють розвиток галузі мисливського господарства. Так, у 1996 р. було ухвалено «Положення про мисливське господарство та порядок здійснення полювання», яке стало основою Закону України «Про мисливське господарство та полювання» [20]. У 2005 р. Президентом України було видано Указ «Про невідкладні заходи у сфері збереження, відтворення та раціонального використання мисливських тварин» [21]. Цей документ підтвердив наміри держави щодо реформування галузі мисливського господарства, підвищення ефективності державної політики в цій сфері та удосконалення нормативно-правового забезпечення її реалізації. Протягом останніх десяти років вітчизняні вчені продовжують всебічно аналізувати різні аспекти розвитку мисливської галузі та формувати наукові пропозиції щодо підвищення його ефективності [12; 23]. Проте створення належних умов для забезпечення розвитку мисливського господарства в Україні виявилось складним завданням.

Мисливське господарство є невід'ємною галуззю економіки й відіграє важливу роль у сучасній економічній системі держави. Для кращого розуміння сутності цього виду господарства проаналізуємо зміст таких категорій, як «господарство» та «мисливство».

У словнику української мови сутність дефініції «господарство» розглядаються у шести аспектах, а саме:

- 1) сукупність виробничих відносин того чи іншого суспільного укладу; спосіб виробництва;
- 2) усе, що складає виробництво, служить виробництву; економіка;
- 3) галузь якого-небудь виду виробництва; виробнича одиниця;
- 4) обладнання, інвентар, будівлі тощо якого-небудь виробництва або виробничої одиниці;
- 5) сільськогосподарська виробнича одиниця зі знаряддями й засобами виробництва, з ділянкою землі, худобою тощо;
- 6) виробнича, фінансова та інша сторона побуту [1].

Потрібно зазначити, що нині найчастіше дефініція «господарство» розглядається науковцями як система виробництва, обміну, розподілу та споживання продуктів, що історично склалась і розвивається на території певної країни [10, с. 70].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Розглянемо тепер сутність поняття «мисливство». У Законі України «Про мисливське господарство та полювання» цей термін визначається як вид спеціального використання тваринного світу шляхом добування мисливських тварин, що перебувають у стані природної волі або утримуються в напіввільних умовах у межах мисливських угідь [20]. В Енциклопедії сучасної України «мисливство визначається як галузь виробничої діяльності людини; добування диких звірів та птахів» [9].

Треба наголосити, що у вітчизняному законодавстві, яке стосується мисливської галузі, існує ще й таке поняття, як «полювання», що трактується як дії людини, спрямовані на вистежування, переслідування з метою добування і саме добування (відстріл, відлов) мисливських тварин, які перебувають у стані природної волі або утримуються у напіввільних умовах [20]. З англійської термін (полювання) (*hunting*) перекладається як переслідування та вбивство диких тварин людьми або іншими тваринами для їжі або як вид спорту [31]. Деякі вітчизняні дослідники [7] справедливо зауважують, що наведення в чинному законодавстві двох схожих термінів створює незручності та призводить до правових колізій.

Вітчизняна дослідниця Л. Данилюк, вивчаючи це питання, дійшла висновку, що терміни «полювання» і «мисливство» є синонімами та пропонує в чинному законодавстві залишити лише термін «полювання» та викласти його в такій редакції: **ПОЛЮВАННЯ** – це вид спеціального використання мисливських тварин, яке здійснюється на підставі правовстановлюючих документів, суб'єктом, який має на це право відповідно до законодавства України, з урахуванням ним усіх вимог, обмежень та заборон щодо місця, часу, способів, знарядь, норм відстрілів тощо і яке проявляється в діях цього суб'єкта, спрямованих на вистежування та переслідування з метою добування і саме добування (відстріл, відлов) ссавців та птахів, природним середовищем існування яких є дика природа, в усьому їх видовому і популяційному різноманітті, які перебувають у стані природної волі або утримуються в напіввільних умовах, в межах мисливських угідь і можуть бути об'єктами полювання [7].

На наше переконання, у законодавстві, яке стосується мисливської галузі, необхідно чітко сформулювати один термін «полювання», а «мисливство» вживати як синонім категорії «галузь мисливського господарства» [30]. Розглянемо її зміст більш детально.

Поняття «мисливське господарство» можна розглядати на макро- та мікрорівнях. Так, на мікрорівні мисливське господарство можна розглядати як користувача мисливських угідь. У чинному законодавстві до користувачів мисливських угідь належать спеціалізовані мисливські господарства, інші підприємства, установи та організації, у яких створені спеціалізовані підрозділи для ведення мисливського господарства з наданням у їхнє користування мисливських угідь. Мисливські угіддя – це ділянки суші та водного простору, на яких перебувають мисливські тварини та які можуть бути використані для

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

ведення мисливського господарства [20]. Науковці поділяють вітчизняні мисливські угіддя на три типи: поля та луки, лісові, водно-болотні. Розглядаючи функціонування мисливських господарств, які відіграють важливе соціально-економічне та еколого-естетичне значення, на мікрорівні потрібно вивчати та аналізувати їхні основні економічні показники, оскільки, на наше переконання, їхні організаційно-економічна діяльність потребує детального реформування.

Аналізуючи мисливське господарство на мікрорівні, визначимо його характерні риси. До їх числа варто віднести такі:

1) мисливське господарство – суб'єкт господарювання, який займається підприємницькою діяльністю;

2) основним ресурсом мисливського господарства є мисливські тварини, динаміка загальної чисельності яких є еколого-економічним показником, що безпосередньо впливає на фінансове становище мисливських господарств;

3) фінансове забезпечення мисливських господарств залежить від типу та бонітету мисливських угідь;

4) мисливські господарства отримують фінансові надходження лише протягом певної частини року – мисливського сезону. При цьому фінансові витрати такі господарства здійснюють цілий рік (заходи пов'язані з охороною, регулюванням чисельності та відтворенням мисливських тварин, заробітна плата працівникам, комунальні послуги, паливо-мастильні матеріали, запчастини тощо);

5) існування різних типів власності та, відповідно, систем управління. В Україні мисливські господарства можна поділити на такі групи:

- громадські мисливські організації;
- державні підприємства;
- приватні мисливські господарства.

На макроекономічному рівні мисливське господарство розглядається як галузь. Тут необхідно аналізувати основні економічні показники цієї сфери, а також досліджувати закономірності її функціонування в національній економічній системі.

Для мисливського господарства як галузі, на сучасному етапі, в Україні можемо виокремити такі характерні риси:

1. Неєфективність використання ресурсів мисливського господарства, що призводить до їх виснаження.

2. Економічні показники роботи більшості мисливських господарств є збитковими;

3. Основний ресурс галузі – мисливські тварини потребують постійної охорони, оскільки регулярно зазнають негативного впливу від браконьєрства – незаконного добування диких тварин. Також на чисельність популяцій та стан здоров'я диких тварин впливають велика кількість об'єктивних факторів: стихійні лиха (пожежі, затоплення територій), епідеміологічні ситуації, нераціональне ведення сільського (порушення правил сівозмін, розорювання лугів, боліт, внесення в ґрунт різноманітних хімічних речовин, які отруюють диких тварин), лісового (масова вирубка лісів), водного (осушення боліт) господарства тощо.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

4. Тісна взаємодія із сільським, лісовим та водним господарством, використовуючи ті самі угіддя за різним господарським призначенням [4].

5. Важлива роль галузі в функціонуванні окремих екосистем.

6. Відсутність легалізованого ринку продукції мисливського господарства, що на наше переконання є однією із причин її збитковості.

Враховуючи, що мисливське господарство являє собою сферу соціально-економічних відносин, доцільним, на наше переконання, є його розгляд як галузі національної економіки. Для цього необхідно з'ясувати, що таке «галузь».

У Словнику української мови галузь розуміється як певна ділянка виробництва, науки і т. ін. [1]. Фармацевтична енциклопедія визначає цей термін як сукупність підприємств, організацій, об'єднань, що характеризуються спільністю призначення випущеної продукції і наданих послуг, а також спільністю вихідної сировини, технічної та технологічної бази, особливим складом фахівців і специфічністю умов роботи [26]. У Господарському кодексі України [5] зазначено, що галузь – це сукупність усіх виробничих одиниць, які здійснюють переважно однакові або подібні види виробничої діяльності. Отже, характерними рисами галузі є специфіка діяльності підприємств, а також сутність та природа їхньої продукції, товарів та послуг [27, с. 20]. В. Мельникова, О. Мельникова, Т. Сідлярчук, І. Тур, Г. Шведова вказують, що галузь – це якісно однорідні групи господарських одиниць, що виконують у процесі суспільного виробництва однакові за соціально-економічним змістом функції [17, с. 10]. В. Решетило зауважує, що термін «галузь національної економіки» вживають переважно у трьох значеннях: на макроекономічному рівні для позначення великих сфер матеріального виробництва; для позначення великих складових частин; для позначення більш дрібних складових частин. Поняття «галузь» вживають і для позначення великих структурних частин, виділених на основі суспільного поділу праці, особливо у межах промисловості й сільського господарства [18, с. 238-239]. Н. Холявко, С. Гонта, М. Дубина, застосовуючи системний підхід до розгляду структури національної економіки, виділяють основні її компоненти, до яких належать сектор (державний, приватний, первинний, вторинний, формальний, неформальний, фінансовий, нефінансовий), сфера (матеріального виробництва, нематеріального виробництва) та галузь національної економіки [27, с. 20-21].

Відповідно до цього потрібно зазначити, що у вітчизняному науковому просторі існує декілька підходів щодо визначення терміна «мисливське господарство». Так, Державним агентством лісових ресурсів – центральним органом виконавчої влади України з питань лісового та мисливського господарства, мисливське господарство розглядається як специфічна галузь суспільного виробництва, яка гармонійно поєднує охорону природи та забезпечує загальний доступ до природних ресурсів шляхом полювання [11, с. 3]. Науковці А. Дейнека та В. Бурмас визначають поняття «мисливське господарство» як специфічну сферу соціально-економічної діяльності людини, яка базується на використанні ресурсів тваринного світу, забезпечує їх охорону та відтворення [8, с. 78]. На думку Ю. Муравйова, мисливське господарство – це особлива галузь

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

економіки, невід’ємна частина природокористування, що використовує для свого функціонування тваринні ресурси та водночас займається їх відтворенням та охороною [14, с. 50].

У Законі України «Про мисливське господарство та полювання» термін «мисливське господарство як галузь» визначається як сфера суспільного виробництва, основними завданнями якого є охорона, регулювання чисельності диких тварин, використання та відтворення мисливських тварин, надання послуг мисливцям щодо здійснення полювання, розвиток мисливського собаківництва [20].

Отже, враховуючи представлені наукові підходи до розгляду сутності мисливського господарства, можемо стверджувати, що даний вид господарства являє собою специфічну галузь національної економіки, яка базується на використанні природних ресурсів, зокрема популяцій мисливських тварин, а також займається їх охороною, регулюванням чисельності та відтворенням.

Мисливське господарство є досить диверсифікованою галуззю національної економіки, оскільки може надавати послуги з полювання багатьох видів. У таблиці представлено класифікацію видів полювання.

Таблиця

Класифікація основних видів полювання

Вид полювання		Примітка
1	2	3
За кількістю учасників	Колективне	Беруть участь у полюванні два і більше мисливців
	Колективне з нагоничами (облавне)	Колективне полювання за допомогою нагоничів
	Індивідуальне	Полювання однієї людини, або в супроводі егеря (з вежі, з підходу, із собаками мисливських порід тощо)
За зряддями добування	З використанням вогнепальної зброї	Використання нарізної або гладкоствольної зброї
	Із собаками мисливських порід	Використання собак мисливських порід, що мають документи, відповідно до чинного законодавства, а також допуск до участі в полюванні
	З ловчими звірами та птахами	
	Сітками та пастками для відлову тварин живцем	За наявності відповідного дозволу (з науковою метою або для переселення)
	З луком або арбалетом	Полювання, яке стрімко набирає популярність у світі, але поки заборонено в Україні.
	З фотоапаратом	Полювання, яке потребує популяризації в Україні, має безліч переваг перед традиційним
За об’єктами	На тварин (ссавців)	добування мисливських тварин, що належать до державного мисливського фонду за ліцензією або відстрільною карткою
	На пернату дичину	добування пернатої дичини, що належать до державного мисливського фонду або відстрільною карткою

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Закінчення табл.

1	2	3
За цінністю трофея	Трофейне	Полювання на мисливських тварин і птахів, які мають трофейну цінність
	Звичайне (масове)	Полювання на мисливських тварин і птахів
	Селекційне	Полювання на мисливських тварин і птахів, що мають селекційні ознаки
За сезонністю	Весняне	Весняне полювання на птахів заборонене в Україні. З 01 травня розпочинається полювання на самця козулі
	Літньо-осіннє	Літній сезон полювання розпочинається з червня місяця на бабака. У серпні починається масове полювання на пернату дичину, а також на деякі види ратичних тварин
	Зимове	Продовжується полювання на мисливських тварин та птахів, яке завершується залежно від об'єкта полювання в січні або лютому
За професійною ознакою	Спортивне (любительське)	Цей вид полювання є основним в Україні
	Промислове	Промислового полювання в Україні не існує

Джерело: розроблено автором.

Потрібно також зауважити, що сьогодні мисливство є об'єктом надання туристичних послуг [22], унаслідок чого, крім надання послуг із різних видів полювання, мисливцю надаються і супутні послуги, пов'язані з проживанням, харчуванням, орендою транспорту, іншими різноманітними способами активного відпочинку тощо. Але у сучасних умовах окреслені послуги займають незначну частину доходів у структурі фінансових надходжень, які отримують мисливські господарства.

Висновки і пропозиції. Отже, сьогодні мисливське господарство є невід'ємною галуззю економіки та відіграє важливу роль у сучасній економічній системі України. Це своєю чергою зумовлює існування нагальної необхідності реформувати цю галузь, створювати умови для ефективної роботи мисливських господарств.

У статті поглиблено теоретичні положення функціонування галузі мисливського господарства, що було реалізовано на основі аналізу змісту таких понять, як «мисливське господарство», «галузь мисливського господарства», «полювання», «мисливство». Також було виокремлено два можливих підходи до розгляду сутності зазначеного виду господарства: мікро- та макропідхід, визначені їхні характерні риси. У підсумку проведеного аналізу було запропоновано галузь мисливського господарства розглядати як галузь національної економіки, яка базується на використанні природних ресурсів, зокрема популяцій мисливських тварин, а також займається їх охороною, регулюванням чисельності та відтворенням.

Під час дослідження також встановлено, що мисливське господарство є диверсифікованою галуззю, у межах якої існує значна кількість видів мисливства, які можуть організовуватися різними суб'єктами підприємницької діяльності, що

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

функціонують у цій сфері. Відповідно проведено систематизацію окреслених видів. Аналіз теоретичних положень функціонування мисливської галузі в Україні також дозволяє констатувати значний потенціал цієї галузі до розвитку і саморозвитку. Проте, для цього необхідно створити привабливі умови залучення інвестицій до цієї галузі, реформувати застарілу модель управління підприємствами, які надають свої послуги у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/ghospodarstvo>.
2. Бондаренко В. Д. Актуальні питання стану і ведення мисливського господарства в Україні та можливі напрями їх вирішення / В. Д. Бондаренко, Е. М. Різун // Наукові праці Лісівничої академії наук України: збірник наукових праць. – 2016. – Вип. 14. – С. 180–184.
3. Говда Г. А. Особливості діяльності мисливських господарств та їх вплив на облік витрат / Г. А. Говда, Л. Г. Медвідь // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Вип. 2 (45). – С. 58–63.
4. Гонта О. Еколого-економічні імперативи розвитку лісового, мисливського, водного господарства в Україні / О. Гонта, І. Кичко, В. Музика // Інноваційна економіка. – 2021. – № 3-4. – С. 79-86.
5. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
6. Данилюк Л. Правовий режим мисливських природних ресурсів за законодавством України / Л. Данилюк // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 12. – С. 121-125.
7. Данилюк Л. Р. Полювання як вид спеціального використання мисливських тварин [Електронний ресурс] / Л. Р. Данилюк // Теорія і практика правознавства. – 2014. – Вип. 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_2_30.
8. Дейнека А. М. Стан і перспективи розвитку мисливського господарства / А. М. Дейнека, В. Р. Бурмас // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.13. – С. 78–94.
9. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=64653.
10. Замрига А. «Економіка країни» та «господарство країни»: адміністративно-правові аспекти співвідношення понять / А. Замрига // Підприємництво, господарство і право. – 2019. – № 8. – С. 69-73.
11. Лісове господарство України [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу: http://ekoinform.com.ua/wp-content/uploads/2019/01/Brosura_DALR_2019_UA-web.pdf.
12. Мироненко М. Стратегія сталого розвитку. Реформування мисливської галузі / Мироненко М., Новіков Р. // Лісовий і мисливський журнал. – 2015. – № 2. – С. 24-26.
13. Муравйов Ю. В. Аналіз ведення мисливського господарства та шляхи підвищення його ефективності / Ю. В. Муравйов, П. Б. Хоєцький // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.1. – С. 23-29.
14. Муравйов Ю. В. Дослідження витрат і джерел надходження від ведення мисливського господарства Львівської області / Ю. В. Муравйов // Науковий вісник НЛТУ України. – 2019. – Т. 29, № 4. – С. 50-52.
15. Муравйов Ю. В. Планування мисливсько-господарської діяльності як інструмент реалізації екологічної та лісової політик / Ю. В. Муравйов // Науковий вісник НЛТУ України. – 2006. – Т. 16, № 2. – С. 38–41.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

16. Муравйов Ю. В. Ресурси мисливських тварин як передумова становлення еколого-економічного розвитку мисливського господарства / Ю. В. Муравйов // Науковий вісник НЛТУ України. – 2019. – Т. 29, № 4. – С. 86–88.

17. Національна економіка : навч. посіб. / В. І. Мельникова та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 248 с.

18. Національна економіка : навч. посіб. / за заг. ред. В. П. Решетило. – Х. : ХНАМГ, 2009. – 386 с.

19. Новицький В. П. До проблем політико-правового забезпечення мисливського господарства України / В. П. Новицький // Науковий вісник НЛТУ України. – 2017. – Т. 27, № 4. – С. 71–74.

20. Про мисливське господарство та полювання [Електронний ресурс] : Закон України від 22.02.2000 № 1478-III. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14>.

21. Про невідкладні заходи у сфері збереження, відтворення та раціонального використання мисливських тварин [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 23.05.2005 № 837/2005. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837/2005#Text>.

22. Про туризм [Електронний ресурс] : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.

23. Проект моделі реформування і розвитку мисливського господарства України. Жовтень 2015 [Електронний ресурс] / М. О. Мироненко та ін. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/enpifleg/ss-65435331>.

24. Проців О. Аналіз законодавчої бази мисливського господарства України та обґрунтування пропозицій щодо його покращення (звіт підготовлено українською мовою з резюме англійською) [Електронний ресурс]. – Червень, 2014. – Режим доступу: http://library.euneighbours.eu/sites/default/files/analysis_of_the_legislative_framework_of_hunting_industry_of_ukraine_and_development_of_improved_proposals.pdf.

25. Проців О. Р. Актуальність історичного досвіду Галичини кінця XIX – початку XX століття для державного регулювання мисливського господарства сучасної України : автореф. дис. канд. наук з держ. упр. / Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2015. – 25 с.

26. Фармацевтична енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/8970/galuz>.

27. Холявко Н. І. Освітні детермінанти формування ментального простору трансформації структури національної економіки: монографія / Н. І. Холявко, С. В. Гонта, М. В. Дубина. – Чернівці : Видавець Бригинець О. В., 2019. – 344 с.

28. Черкашина М. Юридичні гарантії права на полювання / М. Черкашина // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 171-174.

29. Шейгас І. М. Особливості та перспективи розвитку мисливського господарства України у період реформування галузі / І. М. Шейгас, І. М. Гудзь // Науковий вісник НЛТУ України. – 2006. – Вип. 16.3. – С. 47-52.

30. Юр'єв В. І. Мисливство [Електронний ресурс] / В. І. Юр'єв, В. М. Білоус // Енциклопедія Сучасної України : електронна версія / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=64653.

31. Hunting // Collins online dictionary [Electronic resource]. Accessed mode: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/hunting#:~:text=Hunting%20is%20the%20chasing%20and,food%20or%20as%20a%20sport>.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**References**

1. Akademichnyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language]. <http://sum.in.ua/s/ghospodarstvo>.
2. Bondarenko, V.D., & Rizun, E.M. (2016). Aktualni pytannia stanu i vedennia myslyvskoho hospodarstva v Ukraini ta mozhyvi napriamy yikh vyrishennia [Challenges of the Hunting farms Management in Ukraine and possible Solutions]. *Naukovi pratsi Lisivnychoi akademii nauk Ukrainy – Proceedings of the Forestry Academy of Sciences of Ukraine*, 14, 180–184.
3. Hovda, H. A., & Medvid, L. H. (2012). Osoblyvosti diialnosti myslyvskykh hospodarstv ta yikh vplyv na oblik vytrat [Characteristics of activity of hunting farms and their influence on cost accounting]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen – Socio-Economic Research Bulletin*, 2 (45), 58–63.
4. Honta, O., Kychko, I., Muzyka, V. (2021). Ekoloho-ekonomichni imperatyvy rozvytku lisovoho, myslyvskoho, vodnoho hospodarstva v Ukraini [Ecological and economic imperatives of development of forest, hunting, water economy in Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative economy*, (3-4), 79-86.
5. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [The Commercial Code of Ukraine], Code of Ukraine № 436-IV (16.01.2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
6. Danyliuk, L. (2016). Pravovyi rezhym myslyvskykh pryrodnykh resursiv za zakonodavstvom Ukrainy [Legal regime of hunting natural resources under the legislation of Ukraine]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 12, 121-125.
7. Danyliuk, L.R. (2014). Poliuvannia yak vyd spetsialnogo vykorystannia myslyvskykh tvaryn [Hunting as a type of special use of hunting animals]. *Teoriia i praktyka pravoznavstva – Theory and practice of legal science*, 2. http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_2_30.
8. Deineka, A. M., & Burmas, V. R. (2013). Stan i perspektyvy rozvytku myslyvskoho hospodarstva [State and perspective development of hunting]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of UNFU*, 23.13, 78–94.
9. Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of modern Ukraine]. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=64653.
10. Zamryha, A. (2019). «Ekonomika krainy» ta «hospodarstvo krainy»: administratyvno-pravovi aspekty spivvidnoshennia poniat ["Economy of the country" and "economic activity of the country": administrative and legal aspects of the concepts relationship]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, (8), 69-73.
11. Lisove hospodarstvo Ukrainy [Forestry of Ukraine]. (2019). http://ekoinform.com.ua/wp-content/uploads/2019/01/Brosura_DALR_2019_UA-web.pdf.
12. Myronenko, M., Novikov, R. (2015). Stratehiia staloho rozvytku. Reformuvannia myslyvskoi haluzi [Strategy of sustainable development. Reforming of the hunting industry]. *Lisovyi i myslyvskiy zhurnal – Forestry and hunting magazine*, (2), 24-26.,
13. Muraviov, Yu.V., & Khoietskyi, P.B. (2011). Analiz vedennia myslyvskoho hospodarstva ta shliakhy pidvyshchennia yoho efektyvnosti [Analysis of hunting management and ways to increase its efficiency]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*, 21.1, 23-29.
14. Muraviov, Yu.V. (2019). Doslidzhennia vytrat i dzherel nadkhodzhennia vid vedennia myslyvskoho hospodarstva Lvivskoi oblasti [Research of costs and sources of income from hunting in Lviv region]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*, 29(4), 50-52.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

15. Muraviov, Yu.V. (2006). Planuvannia myslyvsko-hospodarskoi diialnosti yak instrument realizatsii ekolohichnoi ta lisovoi polityk [Planning of hunting and economic activity as a tool for the implementation of ecological and forestry policies]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of UNFU*, 16(2), 38–41.

16. Muraviov, Yu.V. (2019). Resursy myslyvskykh tvaryn yak peredumova stanovlennia ekolohoekonomichnoho rozvytku myslyvskoho hospodarstva [Game animals resources as a prerequisite for the establishment of ecological and economic development of hunting economy]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of UNFU*, 29(4), 86–88.

17. Melnykova, V.I., Sidliaruk, T.V., Tur, I.I., Shvedova, H.M. (2011). *Natsionalna ekonomika [National economy]*. Tsentri uchbovoi literatury.

18. Reshetylo, V.P. (Ed.). (2009). *Natsionalna ekonomika [National economy]*. KhNAMH.

19. Novytskyi, V.P. (2017). Do problem polityko-pravovoho zabezpechennia myslyvskoho hospodarstva Ukrainy [On the problems of political and legal support of the hunting industry of Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of UNFU*, 27(4), 71–74.

20. Pro myslyvske hospodarstvo ta poliuvannia: Zakon Ukrainy [On hunting farms and hunting: Law of Ukraine] of 22.02.2000 № 1478-III. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14>.

21. Pro nevidkladni zakhody u sferi zberezhennia, vidtvorennia ta ratsionalnoho vykorystannia myslyvskykh tvaryn [On urgent measures in the field of preservation, reproduction and rational use of hunting animals], Decree of the President of Ukraine on May 23, 2005 № 837/2005. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837/2005#Text>.

22. Pro turyzm [On Tourism]. № 324/95-BP (on September 15, 1995). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.

23. Myronenko M. O., Sheremet I. M., Protsiv O. R., Bashta A.-T., Delehan I. V., Vovchenko V. Yu., Stankevych-Volosianchuk O. I., Burmas V. R., Novikov R. I., & Karabchuk D. Yu. *Proekt modeli reformuvannia i rozvytku myslyvskoho hospodarstva Ukrainy. Zhovten 2015 [Draft model of reforming and development of the hunting economy of Ukraine. October 2015]*. <https://www.slideshare.net/enpifleg/ss-65435331>.

24. Protsiv, O. (2014). *Analiz zakonodavchoi bazy myslyvskoho hospodarstva Ukrainy ta obhruntuvannia propozyitsii shchodo yoho pokrashchennia (zvit pidhotovleno ukrainskoiu movoiu z reziume anhliiskoiu). Cherven, 2014 [Analysis of the legislative framework of hunting industry of Ukraine and development of improved proposals (report is written in Ukrainian with the executive summary in English). June 2014]*. http://library.euneighbours.eu/sites/default/files/analysis_of_the_legislative_framework_of_hunting_industry_of_ukraine_and_development_of_improved_proposals.pdf.

25. Protsiv, O.R. (2015). *Aktualnist istorychnoho dosvidu Halychyny kintsia XIX – pochatku XX stolittia dlia derzhavnoho rehuliuвання myslyvskoho hospodarstva suchasnoi Ukrainy [Relevance of historical experience of Galicia in the late 19th and early 20th centuries for state regulation of the hunting industry in modern Ukraine]*. (PhD dissertation; Ivano-Frankivskiyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet nafty i hazu).

26. Farmatsevychna entsyklopediia [Pharmaceutical encyclopedia]. <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/8970/galuz>.

27. Kholiavko, N.I., Honta, S.V., Dubyna, M.V. (2019). *Osvitni determinanty formuvannia mentalnoho prostoru transformatsii struktury natsionalnoi ekonomiky [Educational determinants of the mental space formation of the transformation of the national economy structure]*. Vydavets Bryhynets O. V.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

28. Cherkashyna, M. (2009). Yurydychni harantii prava na poliuvannia [Legal guarantees of the right to hunt]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, (10), 171-174.

29. Sheihas, I.M., Hudz I.M. (2006). Osoblyvosti ta perspektyvy rozvytku myslivskoho gospodarstva Ukrainy u period reformuvannia haluzi [Peculiarities and prospects of the hunting industry development in Ukraine during the period of the industry reforming]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of UNFU*, 16.3, 47-52.

30. Yuriev, V.I., Bilous, V.M. (2018). Myslyvstvo [Hunting]. In I.M. Dziuba, A.I. Zhukovskyi, M.H. Zhelezniak (Eds.), *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy – Encyclopaedia of Modern Ukraine*. Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=64653.

31. *Collins online dictionary*. Hunting. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/hunting#:~:text=Hunting%20is%20the%20chasing%20and,food%20or%20as%20a%20sport>.

Отримано 30.09.2021

UDC 637(477)

JEL Classification: Q23

Vladyslav Muzyka

PhD Student of the Department of Tourism

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: Vladislavmuzyka@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2666-4617>**THEORETICAL PROVISIONS OF FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF THE HUNTING ECONOMY IN UKRAINE**

Abstract. *Negative trends in the hunting industry development actualize the search for ways to increase the efficiency of its functioning, including based on the analysis of its theoretical provisions of the functioning and development. We believe that this issue is relevant, as the results of scientific research will be useful in the process of future industry reforming. Hence, the study of the main theoretical provisions of the functioning and development of the hunting industry is of great practical importance.*

The analysis of general development of the hunting industry, as well as individual practical aspects of its functioning, were studied by the following scientists: A. Deineka, V. Burmas, Yu. Muravyov, G. Govda, V. Bondarenko, O. Protsiv, I. Sheigas and others. Scientific works of M. Cherkashyna, V. Novytsky, L. Danylyuk and others are devoted to the problems of political and legal provision of this sphere, as well as to the analysis of the legal regime of hunting natural resources. Theoretical aspects of the hunting industry development need further research, in particular, the interpretation of such concepts as hunting industry, hunting economy as an industry, hunting, etc. should be further studied.

A comprehensive analysis of theoretical provisions of the hunting industry functioning allows to analyse the concept of the hunting economy as an industry, find out its characteristic features, and classify hunting by species. Moreover, within this article, different approaches to defining the concepts of hunting, and hunting economy and the macro- and micro-levels are analyzed, which made it possible to single out their characteristic features and signs.

In the process of research, it is established that hunting is a specific branch of the national economy, based on the use of the national resources, in particular, populations of hunting animals, and it also deals with their protection, regulation of the population and reproduction. Having analyzed the main theoretical provisions of the functioning and development of the hunting industry in Ukraine, we can note that this issue is gaining increasing relevance due to the urgent need to reform this industry. In general, the hunting industry is quite diversified and can organize many different types of

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

hunting, as well as provide many related services. However, due to low number of hunting species of animals, as well as various problems of the organizational, economic and regulatory nature, this economic potential remains unrealized, which actualized the issue of continuing research into various aspects of the hunting industry for its reform.

Keywords: *hunting economy; hunting; hunting; industry.*

Table: 1. References: 31.

Бібліографічний опис для цитування:

Музика В. Теоретичні положення функціонування та розвитку мисливського господарства в Україні. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 2(23). С. 40-52.